

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning, resultatutjämningsreserv och reservfond

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Senast antagen	Beslutsinstans
Riktlinjer för god ekonomisk hushållning, resultatutjämningsreserv och reservfond	Riktlinjer	2025-03-17 § 72	Kommunfullmäktige
Administrationsansvarig	Version	Diarienummer	Giltig till
Kommunledningsförvaltningen	6	24KS833	2029-06-30
Dokumentinformation	Riktlinjer för god ekonomisk hushållning		
Dokumentet gäller för	Kommunens nämnder och bolag		

Innehåll

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning.....	1
1. Bakgrund och syfte.....	2
2. God ekonomisk hushållning.....	2
2.1 Mål utifrån verksamhetsmässigt perspektiv	2
2.2 Mål utifrån finansiellt perspektiv	3
2.3 God ekonomisk hushållning för kommunkoncernen	3
2.4 Uppföljning och bedömning av god ekonomisk hushållning.....	4
3. Resultatutjämningsreserv (RUR)	4
3.1 Disponering av kvarvarande RUR	5
4. Resultatreserv (RER).....	5
4.1 Avsättning till RER	5
4.2 Disponering (RER).....	5
5. Balanskravsresultat.....	6
6. Reservfond	6

1. Bakgrund och syfte

I kommunallagen och i lag om kommunal bokföring och redovisning finns regler för hur kommuner och regioner ska sköta sin ekonomiska förvaltning. Där står bland annat att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av att mål har uppnåtts och att riktlinjer för god ekonomisk hushållning har följts. I kommunens budget ska de finansiella och verksamhetsmässiga mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning anges. Det är fullmäktiges uppgift att besluta om riktlinjer och mål för god ekonomisk hushållning för kommunkoncernen. Om kommunen har en resultatutjämningsreserv och/eller resultatreserv ska riktlinjerna även hantera detta.

2. God ekonomisk hushållning

För att säkra en hållbar ekonomi krävs ändamålsenliga och kostnadseffektiva verksamheter, hushållning med tillgängliga ekonomiska och personella resurser och en framförhållning i ekonomin. Kommunen ansvarar för en stor del av den samhällsservice som finns. Syftet i den kommunala verksamheten är inte att vara vinstdrivande utan att generera överskott och ackumulera eget kapital för att uppnå en långsiktigt god ekonomisk hushållning. För att verksamheten ska kunna planera och arbeta långsiktigt bör ekonomistyrningen vara utformad så att den ekonomiska variationen, om möjligt, fördelas över en längre tidperiod än ett enskilt budgetår.

Grunden i god ekonomisk hushållning är det så kallade *generationsperspektivet*, det vill säga att varje generation själv ska bära sina egna kostnader. Det innebär att kommande generationer inte skall behöva betala för det som tidigare generationer förbrukat och att löpande verksamhet inte skall finansieras med lån. Generationsperspektivet är även dubbelriktat, dvs att nuvarande generation inte heller skall behöva betala för framtida förbrukning.

2.1 Mål utifrån verksamhetsmässigt perspektiv

Mål och resultatstyrningen utgår från Vision 2050¹ beslutad av kommunfullmäktige som är den gemensamma målbilden för Piteå kommunkoncern. Visionen stöds av strategier som bedöms som särskilt viktiga för att Piteå kommunkoncern ska kunna nå visionen. Därutöver finns en intern strategi för organisationen, där resursområdena personal och ekonomi är viktiga, både för att klara målpuppfyllnad och visionens intentioner. I utvecklingsprogrammen konkretiserar kommunfullmäktige strategierna med övergripande insatsområden och övergripande indikatorer. Utvecklingsprogrammen sträcker sig över en mandatperiod. Kommunfullmäktige, nämnder och bolag har ett gemensamt ansvar för utvecklingsprogrammen.

Det långsiktiga målet för god ekonomisk hushållning i ett verksamhetsmässigt perspektiv är att bedriva verksamhet med både god kvalitet och hög servicenivå i enlighet med Vision 2050.

¹ Kommunfullmäktiges beslut Vision 2050, 2024-06-24 §145
Piteå kommuns styr och ledningssystem, 2024-06-24 §148

2.2 Mål utifrån finansiellt perspektiv

God ekonomisk hushållning utifrån finansiellt perspektiv innebär att både hushålla med kommunala resurser i närtid och över längre tid. Ekonomiska perspektiv ska vägas mot verksamhetsperspektiv på såväl kort som längre sikt.

Mål på kort sikt

Ekonomiska mål på kort sikt 1-3 år fastslås årligen i Riktlinjer till Budget och Strategisk plan för planperioden.

Mål på lång sikt

Ekonomiska mål på lång sikt upp till tio år fastslås i denna riktlinje. Inför beslut om Strategisk plan ska kommunfullmäktige stämna av kortsiktiga mål mot långsiktiga mål och vid avsteg ska orsak analyseras och framgå av beslut.

För att uppnå god ekonomisk hushållning, ur ett finansiellt långsiktigt perspektiv, fastställer kommunfullmäktige att minst två av följande indikatorer skall uppfyllas för planperioden:

- *Justerat eget kapital som andel av skatter och generella statsbidrag, Målvärde >55%*
- *Soliditet inkl. pensionsåtagande, Målvärde >30%*
- *Självfinansieringsgrad för investeringar, Målvärde >50%*

Indikatorn *justerat eget kapital som andel av skatter och generella statsbidrag* innebär att det egna kapitalet minskas med ansvarsförbindelsen för pensionsutbetalningar inklusive särskild löneskatt och delas med summan av skatter och generella statsbidrag för aktuellt år.

Indikatorn *soliditet inklusive pensionsåtagandet* innebär att det egna kapitalet minskas med ansvarsförbindelsen för pensionsutbetalningar inklusive särskild löneskatt och delat med totala balansomslutningen.

Indikatorn *självfinansieringsgrad för investeringar* innebär att årets resultat plus avskrivningar och nedskrivningar divideras med årets nettoinvesteringar.

2.3 God ekonomisk hushållning för kommunkoncernen

Styrningen av de kommunala bolagen beskrivs i ägardirektiv och bolagsordning för respektive bolag. Bolagskoncernens långsiktiga finansiella mål är att vara självförsörjande, dvs den ekonomiska målsättningen är att klara ekonomin utan tillskott från kommunen.

2.4 Uppföljning och bedömning av god ekonomisk hushållning

Vid utvärdering av god ekonomisk hushållning ska utfallet avseende finansiella och verksamhetsmässiga mål vägas samman. En samlad bedömning av måluppfyllelse inom de strategier som kommunfullmäktige beslutat skall också tas med i bedömningen av god ekonomisk hushållning.

Bedömning av god ekonomisk hushållning i delårsrapport utgår från årsprognosen. Bedömning av god ekonomisk hushållning i årsredovisning utgår från faktiskt årsutfall. Bedömning av God ekonomisk hushållning sker på två nivåer vid delårsbokslut och årsbokslut, på nämndsnivå respektive på kommunövergripande nivå i förvaltningsberättelsen.

Kommunens nämnder och styrelse gör en bedömning av årsutfallet (finansiellt och verksamhetsmässigt i enlighet med kommunens styr- och ledningssystem) i delårsrapport och årsredovisning är förenliga med beslutade mål/strategier och om verksamheten har bedrivits med god ekonomisk hushållning samt om den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Kommunala bolagsstyrelser gör bedömning om årsutfallet finansiellt och verksamhetsmässigt (tillämpliga delar av kommunens styr- och ledningssystem) i delårsrapport och årsredovisning är förenliga med beslutade mål/strategier.

Analys sker utifrån fastställda mål/strategier för att undvika att enskilda indikatorer får allt för stor vikt. Grunden i analysen utgår från redovisade resultat och dialog kring måluppfyllelse. Analysen ska handla om helheten för målet/strategin inte om detaljer. Indikatorerna ska stödja en kvalitativ bedömning, men kan aldrig utgöra det enda underlaget för bedömning av måluppfyllelse. Jämförelser med andra kommuner ger möjligheter att förhålla sig till de egna resultaten.

Grund för analysen är:

- Resultat i form av indikatorer, undersökningar, utvärderingar och andra icke mätbara värden
- Satsningar och pågående åtgärder för att bibehålla eller öka graden av måluppfyllelse

Indikatorer kopplade mot strategier, ekonomi och personal ska redovisas i månadsrapport, delårsrapport samt årsredovisning. En komplett redovisning av indikatorer sker i årsredovisningen. I delårsrapport och månadsrapport redovisas endast indikatorer som är baserade på månadsdata. För respektive nyckeltal redovisas inrapporterade värden för den senaste tillgängliga perioden. För individbaserat nyckeltal redovisas uppgifter fördelat på kvinnor och män.

Med årsredovisning och revisorernas utlåtande i revisionsberättelsen som grund beslutar kommunfullmäktige om ansvarsfrihet och God ekonomisk hushållning.

3. Resultatutjämningsreserv (RUR)

Resultatutjämningsreserv avvecklas från och med 1 januari 2024 men får finnas kvar och nyttjas till utgången av år 2033 enligt nuvarande lagstiftning.

3.1 Disponering av kvarvarande RUR

Kommunallagen stadgar att medel från en resultatutjämningsreserv får användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Kommunfullmäktige fastställer riktlinjer för hanteringen av Resultatutjämningsreserv samt beslutar om disposition ur reserven.

Resultatutjämningsreserven ska i första hand användas för att reglera underskott som uppkommit till följd av konjunkturrella variationer, exempelvis försämrad eller negativ skatteunderlagstillväxt.

Piteå kommuns tillämpning innebär att:

- Resultatutjämningsreserven ska kunna användas om det uppstår svårigheter att uppfylla balanskravet på ett ansvarsfullt sätt. Därmed ges möjlighet att utjämna förändringar i de ekonomiska förutsättningarna mellan olika år.
- Disposition från reserven får göras under flera efter varandra följande år.
- Maximalt 70 procent av resultatutjämningsreserven får nyttjas ett enskilt år. Understiger resultatutjämningsreserven 0,2 procent av skatter och generella statsbidrag för aktuellt år får hela beloppet nyttjas ett enskilt år.

Disposition får inte göras för att möjliggöra en sänkning av skattesatsen.

Beslut om kommande års disponering fattas i samband med beslut om budget. I samband med årsbokslutet fattas beslut om faktisk disponering.

4. Resultatreserv (RER)

Från och med 1 januari 2024 inför en möjlighet att reservera medel till en Resultatreserv (RER).

4.1 Avsättning till RER

Reservering till Resultatreserv får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger:

1. En procent av summan av skatteintäkter och generella statsbidrag
2. Två procent av summan av skatteintäkter och generella statsbidrag, om kommunen eller regionen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.

Kommunen får inte ha negativa balanskravsresultat från tidigare räkenskapsår kvar att reglera när man beslutar om avsättning till RER.

Resultatreserven får maximalt uppgå till 5 procent av summan av skatteintäkter och generella statsbidrag.

4.2 Disponering (RER)

Förutsättningarna för att disponera resultatreserven för Piteå Kommun är följande:

- Balanskravsresultatet ska vara negativt och reserven får användas för att nå upp till nollresultat.

- Användning av medel från RER ska utgå från vad som avses med god ekonomisk hushållning enligt kommunallagen.
- RER får användas vid omvärldsförändringar eller kostnadsökningar som på kort sikt påverkar kommunens resultat negativt förutsatt att det främjar en god ekonomisk hushållning.
- RER får även användas vid oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstbortfall, så länge det bidrar till att uppnå god ekonomisk hushållning.

Beslut om kommande års disponering fattas i samband med beslut om budget. I samband med årsbokslutet fattas beslut om faktisk disponering. Motivering till disponering av RER ska framgå i förvaltningsberättelsen.

5. Balanskravsresultat

Kommunen ska varje år upprätta en budget för kommande kalenderår där intäkterna överstiger kostnaderna för att klara balanskravet. Vid negativt balanskravsresultat ska underskott återställas under efterföljande tre år. Kommunfullmäktige får besluta att inte återställa negativt balanskravsresultat om det finns synnerliga skäl och tillgängliga medel i resultatreserv och/eller resultatutjämningsreserv saknas.

Kommunfullmäktige fattar beslut om vad som utgör synnerliga skäl för att upprätta en budget som inte är i balans samt beslut om att inte återställa negativt balanskravsresultat i samband med årsbokslut. Beslut om synnerliga skäl ska motiveras. Ett förhållande som kan utgöra skäl för att inte reglera ett negativt resultat är om kommunen har en stark finansiell ställning.

6. Reservfond

Som en viktig del i en långsiktig stabil finansiell situation eftersträvas i kommunen en ekonomisk buffert i form av öronmärkta medel i balansräkningen. Denna buffert benämns i Piteå kommuns *Reservfond* och består av såväl pensionsmedelsförvaltning som buffertförvaltning. Medel ur Reservfonden får nyttjas till pensionsutbetalningar och strategiskt viktiga investeringar (max 20% av reservfonden). Pensionsutbetalningar kan exempelvis vara premiebetalningar till pensionsförsäkringar eller pensionsavsättningar och utbetalningar till nuvarande och tidigare anställda. Insättningar i Reservfonden kan ske löpande men bör åtminstone övervägas en gång årligen i samband med beslut om årsredovisning. Beslut om insättningar och uttag ur fonden tas av kommunfullmäktige.

Reservfonden förvaltas i enlighet med gällande finanspolicy och finansriktlinjer. Avkastning från förvaltningen återinvesteras i fonden, om inget annat beslutas.

Antagen av KF 2013-06-17 § 92
Reviderad i KF 2016-06-22 § 139
Reviderad i KF 2017-09-25 § 197
Reviderad i KF 2020-03-18 § 83
Reviderad i KF 2024-12-16 § 275
Reviderad i KF 2025-03-17 § 72